

Türkiye Muhasebe Yazınında Etik: Metodolojik ve Bağlamsal Bir Değerlendirme (Ethics in Turkish Accounting Literature: A Methodological and Contextual Evaluation)

Berin DİKGÖZ^a Alper ERSERİM^b

^a Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Milas Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Muğla, Türkiye. berindikgoz@mu.edu.tr

^b Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İşletme Bölümü, Muğla, Türkiye. alperserim@mu.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Muhasebe
Etik
Bağlam
Yöntem

Gönderilme Tarihi 17 Ekim 2021

Revizyon Tarihi 7 Şubat 2022

Kabul Tarihi 10 Şubat 2022

Makale Kategorisi:

Araştırma Makalesi

Amaç – Bu çalışmanın iki temel amacı bulunmaktadır. Öncelikle Türkiye’de yapılan muhasebe etiği alanına ilişkin çalışmalar metodolojik olarak incelenmiş bu kapsamda çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri ve veri toplama teknikleri belirlenmeye çalışılmıştır. İkinci amaç olarak muhasebe etiği alanında Türkiye bağlamının ne ölçüde dikkatte alındığının ortaya konulması hedeflenmiştir.

Yöntem – Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda çalışmada Türkiye’de muhasebe alanında en çok yayın yapan dergilerden *Möдав*, *Mufad*, *Muhasebe ve Denetime Bakış* dergilerinde etik ile ilgili yayınlanan makaleler yöntem ve bağlam açısından incelenmiştir.

Bulgular – Çalışma sonucunda, yöntem açısından görgül çalışmaların ağırlıklı olduğu saptanmıştır. Bağlam açısından ise, bağlama yerleşik çalışmaların ağırlıklı olduğu bunun yanında bağlama özgü çalışma bulunmadığı görülmektedir.

Tartışma – Bulgular sonucunda muhasebe yazınında etik konusuna ilişkin yapılan çalışmalarda metodolojik olarak tek tip yöntem ağırlık verildiği görülmektedir. Ayrıca muhasebe alanındaki etik çalışmalarda genel görünüm nesnelci ve işlevci paradigmların hakim olduğudur.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Accounting
Ethics
Context
Method

Received 17 October 2021

Revised 7 February 2022

Accepted 10 February 2022

Article Classification:

Research Article

Purpose – This study has two main aims. First of all, studies in the field of accounting ethics in Turkey were examined methodologically, and in this context, there search methods and data collection techniques used in the studies were tried to be determined. As the second aim, it is aimed to reveal to what extent the Turkish context is taken into consideration in the field of accounting ethics.

Design/methodology/approach – Content analysis, one of the qualitative research methods, was used in there search. In this context, in this study, articles on ethics published in *Möдав*, *Mufad*, *Accounting and Auditing Journals*, which are the most widely published journals in the field of accounting in Turkey, were examined in terms of method and context.

Finding – As a result of the study, it was determined that empirical studies were predominant in terms of method. In terms of context, it was determined that studies based on context were dominant. However, there are no context-specific studies.

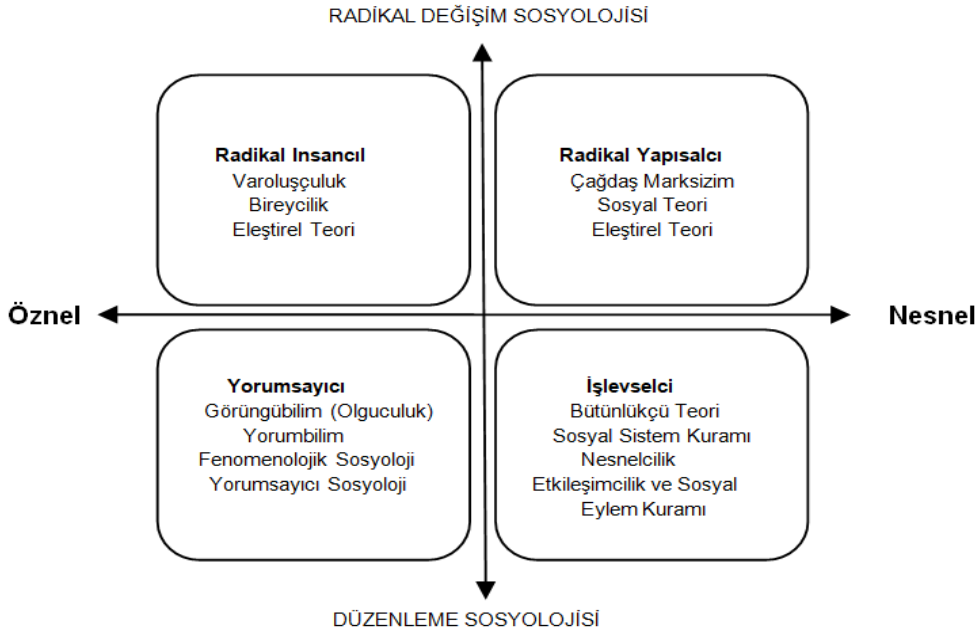
Discussion – As a result of the findings, it is seen that the studies on the subject of ethics in the accounting literature are methodologically focused on the uniform method. In addition, the general view in ethical studies in the field of accounting is that objectivist and functionalist paradigms are dominant.

Önerilen Atıf/ Suggested Citation

Dikgöz, B., Erserim, A. (2022). Türkiye Muhasebe Yazınında Etik: Metodolojik ve Bağlamsal Bir Değerlendirme, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (1), 544-557.

1.GİRİŞ

Kuhn'a göre yöntem, belirli bir bilimsel yaklaşımın doğayı sorgulamak ve doğada bir ilişkiler bütünü bulmak için kullandığı açık ya da örgütlü bütün inançları, kuralları, değerleri ve kavramsal/deneysel araçları kapsayacak, paradigmanın bir parçasıdır (Kuhn,1970). Bu durumda yöntem; bilimsel çalışmanın geçerliliğini sağlamak için kullanılan standartların oluşumunu sağlamaktadır. Bilim adamının, nasıl düşünmesi, ne gibi sorular sorması ve bu soruları hangi yöntemlerle cevaplaması gerektiğini etkileyen içinde bulunduğu paradigmanın seçimi ise, akılcı temellerden çok, sosyolojik psikolojik temellere dayanmaktadır (Özen,2000:1).Bilimsel bir sorunun cevabını bulmak için sosyal teori analizinde kullanılan paradigmlar 4'e ayrılmıştır. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

Şekil 1.Sosyal Teorinin Analizinde Kullanılan Dört Paradigma (Burrell ve Morgan,1979:22)

Nesnelci yaklaşımlar sosyal olayları, insandan bağımsız olarak görmektedir. Ayrıca sosyal bilimlerin doğa bilimlerindeki gibi deney gözlem ve yasalarla sonuca ulaşabileceğini kabul etmektedir. Öznelci yaklaşım ise sosyal gerçekliğin insandan bağımsız olmadığını ve bireyin sosyal olayları nasıl yorumladığını anlamaya çalışmaktadır. Bilimsel soruların cevaplarını tek bir yöntemle bulmak imkânsız olduğu gibi tüm araştırmacılarında aynı paradigmaya sahip olması olanaksızdır. Feyerabend'in "Özgür Bir Toplumda Bilim" adlı eserinde sıkça belirttiği üzere; bilimsel bilgi üretmenin tek yolu egemen görüş olan pozitivist metodoloji değildir (Feyerabend,1975). Ancak birçok alanda olduğu gibi işletme alanında da pozitivist metodoloji hakim durumdadır. Özen, "Türkiye'deki Örgütler/Yönetim Araştırmalarında Törenselleşme Sorunu" adlı çalışmada da bu duruma vurgu yapmış ve yönetim organizasyon yazınındaki yöntem sorununu irdelemiştir.(Özen,2002) Türk muhasebe yazınında da nesnel ve işlevselci paradigmların hakim olduğu görülmektedir. Oysaki muhasebenin çoklu paradigma bilimi olduğu görüşü Belkaoui (1981) gibi çeşitli yazarlar tarafından kabul edilmiştir (Chua:601,602).

Burada bir diğer önemli hususta muhasebe alanında yapılan çalışmaların bağlamla ilgili boyutudur. Bilim anlayışı ile onun oluşturduğu sosyolojik bağlam (insan,sosyo-kültürel doku, tarihsel şartlar ve coğrafi mekan bileşkesi) arasında bir ilişki olduğu, bilimin sadece içinde bulunduğu sosyo-kültürel ortamlardan etkilenmekle kalmadığı; aynı zamanda onu da etkilediği açıktır (Dilekçigil,2010:54). Bu durum bilim ile toplumsal olayların arasında sıkı bir bağ olduğunu gösterir. Ancak, Erserim (2016) çalışmasında denetim çalışmalarının yarısından fazlasının bağlamadan bağımsız olduğu hatta çalışmaların %32'nin Türkiye ortamına hiç değinmediğini ortaya koymuştur (Erserim,2016:29).

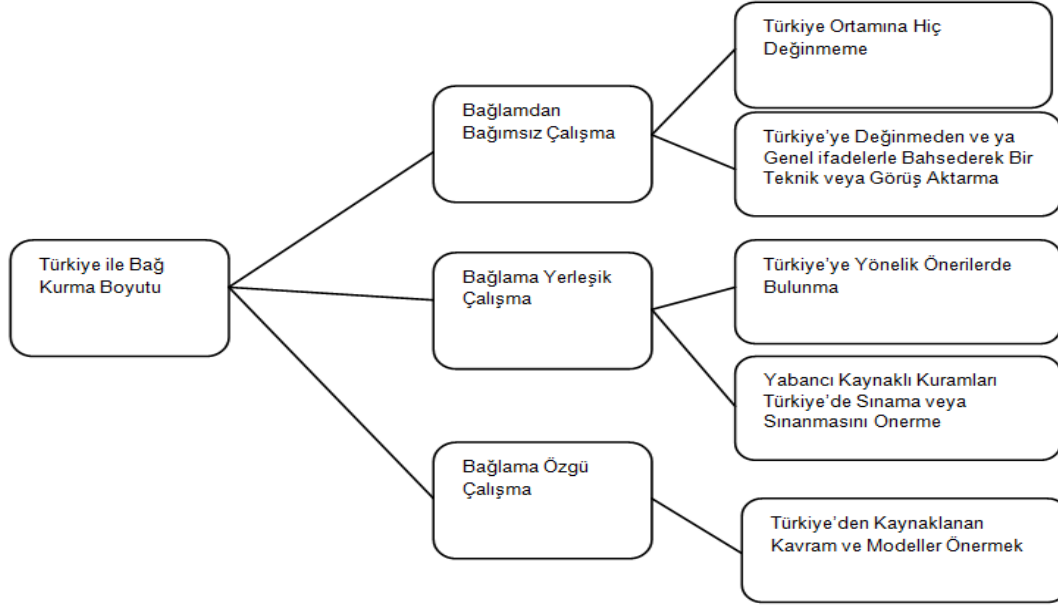
Etikle ilgili literatür çalışmaları incelendiğinde uluslararası alanda Bernardi (2005), Bernardi ve Bean (2007) ve Uysal'ın (2010) yayınladıkları makaleler bulunmaktadır. Türkiye bağlamında ise muhasebe etiğine ilişkin literatür çalışmaları yeteri kadar incelenmemiştir. Bu alandaki çalışmalardan biri Demir ve Sarısoy'un (2017), "Türkiye'de Muhasebe Etiği Alanında Yapılan Çalışmaların Literatür İncelemesi" adlı çalışmasıdır. Bu çalışmada 2006-2015 yılları arası incelenmiş olup, etikle ilgili çalışmaların 2014 yılından sonra arttığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak çalışmaların çoğunlukla meslek mensupların ve öğrencilerin algı düzeyinin tespitine ilişkin çalışmalar olduğu ortaya konulmuştur. Ancak Demir ve Sarısoy'un çalışmalarının 2006-2015 yılları arasını kapsamaması nedeniyle 2000'li yılların başlangıcındaki gelişimi göstermemektedir.

Bu çalışmanın amacı 2000-2020 yılları arasında muhasebe yazınında etik ile ilgili yapılmış çalışmaların metodolojik ve bağlamsal durumunu analiz etmektir. Bu kapsamda Türk muhasebe yazınına temsil eden dergilerin 2000-2020 yılları arasındaki tüm sayıları taranarak etik ile ilgili olan çalışmalar belirlenmiştir. Belirlenen çalışmalar yöntem ve bağlam açısından incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde kavramsal bilgilere yer verilmiş olup devamında literatür ve yöntemle ilişkin bilgiler paylaşılmıştır. Bulgular bölümü dört alt başlığa ayrılmıştır. Öncelikle dergiyle ilgili bilgiler ve sayısal veriler sunulmuştur. Etik ile ilgili çalışmalar konusuna ve amacına göre analiz edilmiştir. Devamında yöntemsel olarak türüne, yöntemine ve tekniğine göre analiz yapılmıştır. Son olarak etikle ilgili çalışmalarda bağlamın ne ölçüde dikkate alındığına ilişkin bulgular sunulmuştur.

2.YÖNTEM

Araştırmanın amacı muhasebe yazınında etik çalışmalarda hangi yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı ve bağlamın dikkate alınıp alınmadığının tespit edilmesidir. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini olarak muhasebe alanında en çok yayın yapan dergilerden Muhasebe Bilim Dünyası dergisi (MDV), Muhasebe ve Finansman dergisi ve Muhasebe ve Denetim Bakış dergisinin (MDB) 2000-2020 yılları arasında yayınlanan etik çalışmaları kullanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinin yöntem ölçüsünde kullanılacak analiz birimi yönetim çalışmalarında kullanılan (Özen,2000) makedir. Bu kapsamda öncelikle etik alanındaki çalışmaların kavramsal ya da görgül bir çalışma olup olmadıkları tespit edilmiştir. Kavramsal çalışmalar betimleyici ya da model geliştirici çalışmalardır. Gerçek hayattan toplanmış bir veriye dayanmadan yapılan çalışmalardır. Görgül çalışmalar ise gözlemler ve genellemeler yolu ile ortaya konulan kuramların ve hipotezlerin sınanması yoluyla ortaya konan veriye dayalı çalışmalardır. Görgül çalışmaların ayırt edici özelliği ise veriye dayalı olmalarıdır. (Özen,2002:13). Çalışmanın devamında etik çalışmalar bağlam kapsamında incelenmiştir. Bağlamla ilgili çalışmalarda, bağlama yerleşik (context-embedded/bound), bağlama özgü (context-specific) ve bağlamdan bağımsız (context-free) (Li,2012,851) şeklinde çalışma kategorilerinin kullanıldığı görülmektedir(Yalçınkaya ve Türker 2015:48).Bağlam kısmı için kullanılacak analiz birimi ise daha önce yönetim ve örgüt kuramları çalışmasında kullanılan (Üsdiken ve Wasti:15) makedir. Ayrıca bağlam ve yöntem analizi için muhasebe alanında denetim çalışmalarını yöntem ve bağlam açısından analiz eden (Erserim,2016) çalışmadan da faydalanılmıştır.

Yukarıdaki çalışmalardan faydalanarak bağlam boyutunda aşağıda belirtilen beş alt kategori kullanılmıştır. Böylece çalışmaların Türkiye ile bağ kurma derecesi analiz edilmiştir.

Şekil 2. İncelemenin Bağlam Boyutları (Yalçınkaya ve Türker,2015:48)

Çalışmada Türkiye’de en çok yayın yapan dergilerden *Möдав*, *Mufad*, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergileri*’nde etik ile ilgili yayınlanan makaleler incelenmiştir.21 yıllık süre zarfında muhasebe alanındaki bu üç dergide toplam 64 adet makale yayınlanmıştır. Çalışmalar yıllar bazında iki periyoda ayrılarak incelenmiştir. Böylece 2000-2010 yılları arası ve 2011-2020 yılları arasındaki gelişimin de karşılaştırılabilmesi sağlanmıştır. Böylece hem Türk muhasebe yazınında çokça incelenen etik konusuna ilişkin çalışmaların metodolojik ve bağlamsal eğilimlerinin tespiti sağlanmış hem de bu eğilimlerin yıllar bazında değişimi incelenmiştir.

3.BULGULAR

3.1. İncelenen Dergilere İlişkin Bilgiler

Möдав Dergisi; Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfına ilişkin kuruluş fikri 1994 yılında akademisyenler tarafından yapılan bir toplantıda ortaya çıkmış olup 1995 yılında tüzel kişiliğe kavuşmuştur. Dergi ise 1999 yılından beri Mart, Haziran, Ekim ve Aralık aylarında olmak üzere yılda dört adet yayınlanan uluslar arası hakemli bir dergidir. Türkçe ve İngilizce dillerinde muhasebe ve finans alanında Türkiye ve diğer ülkelerdeki araştırmacılara uluslararası kapsamda bir yayın yapma imkânı sunar(<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mbdd/about-journal>).

Mufad; Muhasebe Finansman dergisi, 1998 yılında Türkiye üniversitelerinde görev yapan muhasebe ve finansman öğretim üyeleri tarafından kurulmuştur. 1999 yılından 2011 yılına kadar fiziki olarak yayımlanan “Muhasebe ve Finansman dergisi”, 2011 yılında elektronik dergi olarak yayımlanmaya başlamıştır.1999 tarihinden itibaren 3’er aylık periyotlarla yayınlanmaktadır.Derginin amacı akademik çalışmalarını muhasebe ve finans alanındaki akademisyenlerin buluşturulması ve ulusal ve uluslar arası bir referans kaynağı olabilmektir(http://journal.mufad.org.tr/index.php?option=comcontent&view=article&id=1075&Item_d=166&lang=tr).

Muhasebe Ve Denetime Bakış Dergisi; Türmob çatısında kurulmuş bir dergidir. 2000 yılında ilk sayısı yayınlanan dergi yılda 3 sayı olarak (Ocak, Nisan, Eylül) yayınlanma faaliyetlerine devam etmektedir. Muhasebe ve denetim alanında bilimsel gelişmeleri desteklemek ve uygulamacıları bilgilendirmeyi amaçlayan Muhasebe ve Denetime Bakış dergisi, muhasebe ve denetim konusundaki bilimsel çalışmalara sayfalarında yer vererek bunların akademisyenler, serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlere ulaşmasını hedeflemektedir. (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdbakis/aim-and-scope>)

Dergiler arasında *Möдав* dergisi araştırma çalışmalarına en çok yer veren dergidir. Özellikle son on yıllık periyotta araştırma çalışmalarını ön planda tutmayı hedeflemiştir. *Mufad* ise 2000’li yılların başında çıkardığı

sayılarda ekonomik yorumlara yer veren, güncel ekonomi haberlerini de bulunduran bir dergidir. İlerleyen yıllarda bu tarz yorumlar ve haberlerin azaldığı görülmektedir. Yayınlanan çalışmalar ağırlıklı olarak görgüldür. Son on yıllık periyotta bu ağırlık daha da artmıştır. Muhasebe Denetime Bakış dergisi, Türmob bünyesinde çıkarılan bir dergi olmasından dolayı uygulamaya ağırlık vermiştir. Bu nedenle diğer iki dergiye oranla serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin daha yakından takip ettiği bir dergidir.

3.2. Yazılara İlişkin Sayısal Veriler

Möдав dergisinde, 2000-2010 yılları arasında 11 yılda 44 sayıda toplamda 367 makale yayınlamıştır. Bu makalelerden 9 tanesi etik ile ilgilidir. Etikle ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl 2003 yılıdır. Möдав dergisinde, 2011-2020 yılları arasında 10 yılda 40 sayıda toplamda 377 makale yayınlamıştır. Bu makalelerden 12 tanesi etik ile ilgilidir. Bunlara ek olarak 2018 yılında ve 2020 yılında iki adet özel sayıda toplam 68 makale yayınlanmıştır. Bunların 8 tanesi etik ile ilişkilidir ve çalışmaya dâhil edilmiştir. Etikle ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl 2015 yılı olup, 2018 yılı özel sayısında 7 adet etik ile ilgili makale bulunmaktadır. Toplam 21 yılda 29 adet etik ile ilgili makale yayınlanmıştır. Mufad dergisinde 2000-2010 yılları arasında 11 yılda 44 sayıda toplamda 788 makale yayınlanmıştır. Bu makalelerden 13 tanesi etik ile ilgilidir. Etikle ilgili çalışmalar 2000’li yılların başında artış göstermeye başlamış olup, en fazla makale 2010 yılında yayınlanmıştır. Toplam makale sayısına çevirisi yapılan makaleler de eklenmiştir. 2000-2005 arası bazı makalelerde anahtar kelime bulunmaması dolayısıyla etik ile ilgili olan makalelerde daha detaylı bir incelemeye gidilmiştir. Bu kapsamda 2001/3, 2002/1, 2002/3 ve 2004/3 sayılarındaki makaleler etikle ilgili olması sebebiyle çalışmaya dâhil edilmiştir. Mufad dergisinde 2011-2020 yılları arasında 10 yılda 40 sayıda toplamda 493 makale yayınlanmıştır. Bu makalelerden 6 tanesi etik ile ilgilidir. Etikle ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl 2014 yılıdır. Bunlara ek olarak 2017 yılında ve 2019 yılında iki adet özel sayıda toplam 53 makale yayınlanmıştır. Özel sayılarda etikle ilişkili olan bir makale bulunmamaktadır. Muhasebe ve Denetime Bakış dergisinde 2000-2010 yılları arasında 11 yılda 32 sayıda toplamda 286 makale yayınlanmıştır. Bu makalelerden 11 tanesi etik ile ilgilidir. Etikle ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl 2005 yılıdır. Muhasebe ve Denetime Bakış dergisinde 2011-2020 yılları arasında 10 yılda 30 sayıda toplamda 254 makale yayınlanmıştır. Bu makalelerden 5 tanesi etik ile ilgilidir. Etikle ilgili en fazla makalenin yayınlandığı yıl 2014 yılıdır. Üç dergiye ilişkin 2000-2010 ve 2011-2020 yılları arasında yayınlanan makale sayısı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Dergilerin Periyotlara Göre Etikle İlgili Yayınlanan Makale Sayısı

Dergi Adı	Sayı	2000-2010 Yılları Arası	2011-2020 Yılları Arası
MDV	1	4	2
	2	3	4
	3	0	3
	4	2	3
	Özel Sayı	0	8
	Toplam	9	20
MFD	1	5	2
	2	1	0
	3	4	2
	4	3	2
	Toplam	13	6
MDB	1	5	2
	2	3	2
	3	3	1
	Toplam	11	5
G.Toplam		33	31
		64	

3.3. Yazıların Amaçlarına ve Konularına İlişkin Bulgular

Yazılar amaçları bakımından incelendiğinde 2000-2010 periyodunda araştırma bulgusu sunma amacı önceliklidir. Etikle ilgili kavramları açıklama amacının ikinci sırada olmasının sebebi etik kavramın henüz yeni tanınmaya başlaması ile ilişkili olabilir. Karşılaştırma sunma amacıyla yazılan çalışmalarda ise uluslararası alandaki muhasebe etiği ilkeleri ile Türkiye’deki muhasebe etiği ilkeleri karşılaştırılmıştır. 2000-2010 periyodunda üç dergide de yayınlanan çalışmaların amaçları bakımından paralel olduğu tespit edilmiştir. 2011-2020 periyodunda dergiler açısından farklılıklar mevcuttur. Mödav dergisinde yapılan çalışmaların amaçları bakımından çeşitliliği artmıştır. Bunun yanı sıra araştırma bulgusu sunma amacı oransal olarak artmıştır. Mufad’da yapılan çalışmaların tamamı araştırma bulgusu sunma amacı ile yapılmıştır. Üç dergide de oransal olarak araştırma bulgusu sunma amacı artmıştır. 21 yıllık periyotta toplam 64 çalışmanın %61’inin amacı araştırma bulgusu sunmaktır. Bunun sebebi 2010 sonrası dönemde nesnelci-işlevci paradigmaların hâkimiyetinin artması olabilir.

Tablo 2. Yazıların Amaçlarına Göre Sınıflandırılması

Yazıların Amaçlarına Göre	MDV		MFD		MDB	
	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)
Araştırma Bulgularını Sunma	6(%67)	12(%60)	6(%46)	6(%100)	6(%55)	3(%60)
Etikle İlgili Kavramları Açıklama	2(%22)	1(%5)	6(%46)	-	4(%36)	-
Tarihsel Bilgi Sunma	-	2(%10)	-	-	-	-
Yasal Düzenleme Bilgisi Sunma	-	-	-	-	-	1(%20)
Uygulama Önerisi Sunma	-	3(%15)	-	-	-	1(%20)
Karşılaştırma Sunma	1(%11)	2(%10)	1(%8)	-	1(%9)	-
Toplam	9(%100)	20(%100)	13(%100)	6(%100)	11(%100)	5(%100)
Dergi Bazlı Dönemsel Oran	(%27)	(%65)	(%39)	(%19)	(%34)	(%16)

2000-2010 yılları arasında tüm dergilerdeki çalışmalarda konu bazında en çok etik algı ve etik ilkeler konularının ele alındığı görülmektedir. Görgül yöntemle yapılan çalışmaların neredeyse tamamında etik davranış ve etik algı analizi yapılmıştır. Etik ilkelerin açıklanması konusunun oransal olarak yüksek olmasının sebebi 2000’li yıllarda etik ilkelerin muhasebe alanına yeni giriş yapmış olması olabilir. 2011-2020 yılları arasında konu çeşitliliğinde artış görülmüştür. Etik davranış ve etik tutuma ilişkin konular bu periyotta sayısal olarak fazladır ancak oranı düşmüştür. Bu yıl aralığında etik kod ve etik eğitime ilişkin çalışmalarda artış vardır. Mödav dergisinde kavramsal çalışmalarda artış olması sebebiyle konu çeşitliliği artmıştır. Mufad’da ise konu çeşitliliğinde azalma olmuştur. En yüksek oranla etik algı ölçümüne ilişkin görgül çalışmaların ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yazıların Konularına Göre Sınıflandırılması

Yazıların Konularına Göre	MDV		MFD		MDB	
	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)
Etik Kod	1(%11)	3(%15)	-	-	-	1(%20)
Etik- Ahlak Yaklaşımları	-	3(%15)	-	-	1(%9)	-
Etik Eğitimi	1(%11)	4(%20)	-	-	1(%9)	1(%20)
Etik Davranış- Tutum	3(%33)	5(%25)	2(%15)	2(%27)	-	-
Etik Denetimi	-	1(%5)	-	-	-	-
Etik Algı	2(%22)	1(%5)	3(%25)	3(%50)	5(%46)	1(%20)
Etik İlkeler-Standartlar	1(%11)	2(%10)	6(%45)	-	3(%27)	-
Diğer	1(%11)	1(%5)	2(%15)	1(%13)	1(%9)	2(%40)
Toplam	9(%100)	20(%100)	13(%100)	6(%100)	11(%100)	5(%100)

3.4. Yönteme İlişkin Bulgular

Yönteme ilişkin bulgular iki kategoride incelenmiştir. Bunlar; Yöntemsel boyut açısından ve araştırma tekniği açısından.

3.4.1.Yöntem Boyutuna İlişkin Bulgular

Yöntemsel boyut açısından çalışmalar kavramsal ve görgül olarak ikiye ayrılmıştır. Kavramsal çalışmalar betimleyici ya da model geliştirici çalışmalar olup toplanmış bir veriye dayanmadan yapılan çalışmalardır. Görgül çalışmalar ise gözlemler ve genellemeler yolu ile ortaya konulan kuramların ve hipotezlerin sınanması yoluyla ortaya konan veriye dayalı çalışmalardır.

Çalışmalar yöntem boyutu açısından incelendiğinde, 2000-2010 yılları arasında yapılan çalışmaların %61'i kavramsal %39 'u ise görgüldür. *Möдав* dergisinde kavramsal çalışmaların oranı çok yüksektir. *Mufad*'da da *Möдав*'a paralel bir durum söz konusudur. *Muhasebe ve Denetime Bakış* dergisinde ise görgül çalışmalar oransal olarak daha yüksektir. Ancak kavramsal çalışmaların sayısı görgül çalışmaların sayısına çok yakındır. 2011-2020 yılları arasında yapılan çalışmaların %29' u kavramsal %71'i ise görgüldür. 2000-2010 periyoduna göre durum tam tersine dönmüştür. 2011-2020 periyodunda *Möдав* dergisinde yapılan çalışmaların %70'i görgüldür. *Mufad*'da yapılan çalışmaların tamamı görgüldür. *Muhasebe ve Denetime Bakış* dergisinde de çalışmaların %40'ı görgüldür. 2011-2020 periyodunda görgül çalışmalarda ciddi bir artış bulunmaktadır. 2000-2020 arasındaki çalışmaların tamamına bakıldığında %45'nin kavramsal %55' nin görgül çalışma olduğu tespit edilmiştir.

Tablo4.Çalışmaların Yöntem Boyutuna Göre Sınıflandırılması

Dergi	Yöntemin Boyutu			
	Kavramsal		Görgül	
	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)
MDV	7(%78)	6(%30)	2(%22)	14(%70)
MFD	8(%62)	-	5(%38)	6(%100)
MDB	5(%45)	3(%60)	6(%55)	2(%40)
Toplam	20(%100)	9(%100)	13(%100)	22(%100)

Araştırma yöntemi bakımından çalışmalar; nitel yöntemler ve nicel yöntemler olarak ikiye ayrılır. Neuman, niceliksel ve niteliksel veri analizinin dört açıdan farklılaştığını belirtmektedir. (Neuman, 2017:221). Nicel veri analizi sayısal olarak ifade edilen verilerin standartlaştırılmış analiz yöntemleri ile analizini içerir. Nitel veri analizi ise sözcük veya imge formunda olan verilerin pek standart olmayan yöntemlerle analizini içerir (Özen,2000:10). Nicel yöntemler hazır teorilerin, görgül veriler yoluyla sınanmasında kullanılırken nitel yöntemler yeni kavramların geliştirilmesinde kullanılır.

Etikle ilgili çalışmalar bu kapsamda incelendiğinde her iki periyotta da nicel çalışmaların ağırlıklı olduğu görülmektedir. 2000-2010 yılları arasında dergi bazında incelendiğinde en yüksek oranın %78 oranı ile *Möдав* dergisinde. Ancak 2011-2020 yılları arasında bu durum tersine dönerek *Möдав* dergisindeki nitel çalışmaların sayısının arttığı görülmektedir. *Mufad* ise 2000-2010 arasında nitel ve nicel çalışma oranları neredeyse birbirine eşittir. Ancak 2010 sonrasındaki etikle ilgili tüm çalışmalarda nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. *Muhasebe ve Denetime Bakış* dergisinde 2000-2010 yılları arasında *Möдав* dergisinde olduğu gibi nicel çalışmalar ağırlıktadır. 2011-2020 arasında ise eşit durumdadır. Ancak 2011-2020 arasında derginin içeriğinin denetim çalışmaları açısından artması dolayısıyla etik ile ilgili yayınlanan makale sayısı azalmıştır. 2000-2020 yılları arasında yayınlanan makalelerin %55'inde araştırma yöntemi olarak nicel yöntemler,%45'inde ise nitel yöntemler kullanılmıştır.

Tablo5.Çalışmaların Araştırma Yöntemine Göre Sınıflandırılması

Araştırma Yöntemine Göre	MDV		MFD		MDB	
	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)
Nicel	7(%78)	7(%35)	6(%46)	6(%100)	7(%63)	2(%40)
Nitel	2(%22)	13(%65)	7(%54)	-	4(%37)	3(%60)
Toplam	9(%100)	20(%100)	13 (%100)	6 (%100)	11(%100)	5(%100)

3.4.2. Araştırma Tekniğine İlişkin Bulgular

Araştırma teknikleri, araştırma yöntemlerinde hangi veri toplama yöntemlerin kullanılabileceği konusunda yol göstermektedir. Bu teknikler bilindiği gibi, anket, görüşme, gözlem, ikincil kaynaklar ve ya bu yöntemlerin karma olarak kullanıldığı yöntemler olabilir. Kullanılan teknik bakımından incelendiğinde Tablo 6’da görüldüğü üzere anket tekniği önceliklidir. Yapılan nicel çalışmaların neredeyse tamamında anket tekniği kullanılmıştır. Bu anketlerin uygulandığı kişiler ya meslek mensupları ya da öğrencilerdir. Tablo 6’da belirtildiği üzere 2000-2010 yılları arasında yapılan nitel çalışmalar araştırma çalışması olup açıklayıcı ya da tanımlayıcı niteliktedir. Etik konusunun Türkiye’ye yeni girmesi dolayısıyla çalışmalarda ağırlıklı olarak muhasebe meslek etiği kuralının açıklamalarına yer verilmiş olup uluslararası uygulamalar ile Türkiye’deki uygulamalar karşılaştırılmıştır. Dergiler bazında 2000-2010 yılları arasında büyük bir farklılık bulunmamaktadır. Tüm dergilerde anket tekniği ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Araştırma çalışmalarında her üç dergide de sadece tanımlayıcı ve açıklayıcı çalışmalara yer verilmiştir. Tablo 6 ‘da2011-2020 arasındaki çalışmalar incelenmiş olup Mufad’daki tüm nicel çalışmalarda anket tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Mōdav dergisindeki nicel çalışmaların tamamında anket yöntemi kullanılmış olup, nitel çalışmalarda tanımlayıcı-açıklayıcı çalışmaların yanı sıra içerik analizinin de kullanıldığı görülmektedir. İçerik analizleri incelendiğinde bu çalışmalardan sadece Demir ve Sarısoy’un çalışmasının araştırma çalışması olduğu tespit edilmiştir. Diğer üç çalışmanın halka açık şirketlerin etik kod analizi üzerine olduğu görülmektedir. Bu üç çalışmada da görgül yöntem hakimdir. Araştırma kapsamındaki çalışmaların detayları incelendiğinde; ahlak yaklaşımları, etik teoriler ve tarihsel yaklaşımlar ve etik eğitimi üzerine olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Çalışmaların Araştırma Tekniğine Göre Sınıflandırılması

Araştırmada Kullanılan Teknik	MDV		MFD		MFD	
	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)	(2000-2010)	(2011-2020)
Anket	6(%67)	8(%40)	7(%54)	6(%100)	7(%64)	2(%40)
Veri Seti Analizi	1(%11)	-	-	-	-	-
Araştırma (Tanımlayıcı-Açıklayıcı)	2(%22)	8(%40)	6(%46)	-	4(%36)	1(%20)
İçerik - Doküman Analizi	-	4(%20)	-	-	-	1(%20)
Araştırma (Keşifsel)	-	-	-	-	-	1(%20)
Toplam	9(%100)	20(%100)	13(%100)	6(%100)	11(%100)	5(%100)

3.4.3. Bağlama İlişkin Bulgular

Bağlam, araştırmacının yapmış olduğu çalışmada, çalışmanın yapıldığı alanla/toplumla ne kadar ilgili olduğunun tespitine yardımcı olur.(Özen,2002) çalışmasında belirttiği üzere Türkiye’ de çalışmaların çoğu bağlamdan bağımsızdır. Bağlamdan bağımsız çalışmalar yapma geleneği, akademik bağımlılık sonucu ortaya çıkan tutsak zihin kavramı ile açıklanabilir Burada bağımlılıkla anlatılmak istenen bağımlı toplumların, akademik olarak batılı bilim kurumlarının, düşünceleri, çalışmaları ve araştırma programlarına olan bağımlılığıdır (Alatas,2003:603).Tutsak zihin; üçüncü dünya bilim insanlarının, batı bilim dünyasında kullanılan kuramlarla yapmış olduğu; eleştiriden uzak, bağlamdan bağımsız çalışmaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.(Alatas,1993:307), bunun üstesinden gelmenin üçüncü dünya ülkesi bilim insanlarının kendi bağlamlarına ilişkin akademik söylem ve eylemlerini özgünleştirmelerinden geçtiğini belirtmektedir. Bu sebeple çalışmanın bu bölümünde Türk muhasebe yazınında etik konusuna ilişkin yapılan çalışmalarda bağlamın ne kadar dikkate alındığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.2000-2010 yılları arasında çalışmaların %36’ı bağlamdan bağımsız,%64’ü bağlama yerleşiktir. Ancak bağlama yerleşik çalışmaların %62’si yabancı kuramların Türkiye’de sınanması kategorisinde bulunmaktadır. Çalışmaların %9’u Türkiye ortamına hiç değinilmemiştir. Bağlama özgü herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Dergiler bazında bakıldığında bağlama yerleşik çalışmaların sayısının Mödav dergisinde daha fazla olduğu görülmektedir. Mufad, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergi’sinde ise bağlamdan bağımsız ve bağlama yerleşik çalışmalar neredeyse eşit düzeydedir.

Tablo 7.Çalışmaların Bağlama İlişkin Sınıflandırılması

DERGİ ADI	Bağlamdan Bağımsız				Bağlama Yerleşik				Bağlama Özgü	
	Türkiye Ortamına Hiç Değinmeme		Türkiye’ye Değinmeden veya Genel İfadelerle Bahsederek Bir Teknik veya Görüş Aktarma		Türkiye’ye Yönelik Önerilerde Bulunma		Yabancı Kaynaklı Kuramları Türkiye’de Sınama veya Sınanmasını Önermek		Türkiye’den Kaynaklanan Kavram Ve Modeller Önermek	
	2000-2010	2011-2020	2000-2010	2011-2020	2000-2010	2011-2020	2000-2010	2011-2020	2000-2010	2011-2020
MDV	0	0	1	7	5	8	3	5	0	0
MFD	2	0	4	5	3	1	4	0	0	0
MDB	1	1	4	3	0	1	6	0	0	0
TOPLAM	3	1	9	15	8	10	13	5	0	0
GENEL ORANLAR	28(%44)				36(%56)				0(%0)	

2011-2020 yılları arasında çalışmaların %52’si bağlamdan bağımsız %48’i bağlama yerleşiktir. Ancak bağlama yerleşik çalışmaların %67’si sadece Türkiye’ye yönelik öneriler bulunmaktadır. Bağlama özgü çalışma hiç bulunmamaktadır. Dergiler arasında 2000-2010 yılları arasında olduğu gibi bağlama yerleşik çalışma sayısı en fazla Mödav Dergisi’ndedir. Mufad ve Muhasebe ve Denetime Bakış dergisinde ise çalışmaların neredeyse tamamı bağlamdan bağımsızdır.2000-2010 yıllarına göre bağlamdan bağımsız çalışmaların oranında artış vardır. 21 yıllık periyotta ise çalışmaların %44’ü bağlamdan bağımsız,%56’sı ise bağlama yerleşiktir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

2000-2021 yılları arasında Türkiye kaynaklı etik çalışmaların yöntem ve bağlam boyutu incelenmiştir.Çalışmalar2000-2010 yılları ve 2011-2020 yılları arası ayrı dönemler halinde incelenmiştir. Etik yazınına ilişkin 64 yayın, yöntem ve Türkiye bağlamı kapsamında tek tek değerlendirilmiştir. Çalışma muhasebe etiği çalışmalarının yöntem ve bağlam açısından yönelimlerini ortaya koymaktadır. Çalışma sonucunda Türkiye’de etik alanında 21 yıllık taramanın sonucunda çalışmaların %55’ nin görgül çalışma %45’ nin ise kavramsal çalışma olduğu tespit edilmiştir. Son on yıllık periyotta bu oranın arttığı görülmektedir. Çalışmalarda nicel çalışmaların oranı %55olup, çalışmalarda en çok kullanılan teknik anket tekniğidir. Bulgular sonucunda muhasebe yazınında etik konusuna ilişkin yapılan çalışmalarda metodolojik olarak tek düzelik sorunu olduğu görülmektedir. Bunun sebebi nesnelci yöntembiliminin ülkemizdeki tüm bilim

dallarında egemen olmasıdır. Nesnelci Yöntembilim yaklaşımı ülkemizde araştırmacıların kendilerini bilimsel çevrelerde kabul edilmesi için bir şartmış gibi görülmektedir.

Bağlamla ilgili sonuç incelendiğinde 21 yıllık süre zarfında çalışmaların %56'sı bağlama yerleşik %44'ü bağlamdan bağımsızdır. Bağlama özgü çalışma ise bulunmamaktadır. Çalışmaların %38'i bağlamdan bağımsız teknik bir görüşü aktarmaktadır. Çalışmaların %28'i bağlama yerleşik olmasına rağmen sadece Türkiye'ye yönelik önerilerde bulunmaktadır. Bu durum bağlama ilişkin bulgular bölümünde açıklanan zihinsel bağımlılık kavramının ülkemizde geçerli olduğunun kanıtı niteliğindedir. Dolayısıyla Türkiye'de bağlama özgü çalışmaların artırılması önem arz etmektedir. Muhasebe alanındaki etik çalışmalarda genel görünüm nesnelci ve işlevci paradigmalardan hakim olduğudur. İki periyot açısından karşılaştırma yapıldığında son on yıllık periyotta bu oran artmıştır.

Bu çalışma muhasebe etiği alanında daha detaylı araştırma yapmak isteyenlere rehberlik edebilir. Bu kapsamda öznelci yaklaşımların benimsendiği çalışmalara ağırlık verilebilir. Böylece etiğin varlığının ve kökenlerinin sorgulandığı eleştirel çalışmalar, muhasebe yazınına kazandırılabilir. Ayrıca muhasebe etiği alanında bağlama özgü çalışmalar yapılarak akademik özgünlüğe katkı sağlanabilir.

Ek: İçerik Analizine Dâhil Edilen Çalışmalar

A) Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Etik Yazını (2000-2020)

Karacaer,S.,Gönenç, H.(2002). Türk Sermaye Yapısında Etik Değerler Ve İçeriden Öğrenenlerin Ticaret Sorunu Ahlak Felsefesi ve Kamuoyunu Aydınlatma Penceresinden Bakış, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 4(1), 73-93.

Ergen, H., (2003). Bağımsız Denetimde Meslek Ahlakının Çalışma Alanları, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 5(1), 7-21.

Susmuş, T., Arzova,B.(2003).Muhasebe Bilim Dünyasında Uzmanlaşmayı Seçen İşletme Öğrencilerinin Meslek Etiği Algılamalarının İncelenmesi: İki Üniversite Örneği,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 5(2),127-145.

Uysal, Ö.Ö.(2003). Bağımsız Denetim Ahlaki Kodlar Ve Bireysel Ahlakın Alanı, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 5(3),27-49.

Ural,T., Özbirecikli, M.(2004). Muhasebe Mesleği Mensuplarının Etiksel Davranışlarına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 6(2),45-73.

Kaya,E., Azaltun, M. (2005). Muhasebe Meslek Etiği ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 7(2),17-39.

Kaya, İ. vd. (2007). Accounting Student Attitudes Regarding Ethical Issues: A France –Turkey –Us Comparison, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 9(1),77-97.

Kaya,E.,Azaltun,M. (2007). Effect Of Educational Methods in Learning The Accounting Ethics: A Research on Distanceand Traditional Education Students,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 9(1),163-178.

Utku, B.D. (2009). Etik Davranışlar: Muhasebe Meslek Mensubu Olmaya Aday İbfff Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,11(1), 211-233.

Çakar, U., Alakavuklar, N.O. (2011). Ethics by Decree Facing theFreedom of Choice: Examining The Treatise Of Corporate Governance& Control, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,13(4),241-259.

Karabınar, S.,Çevik,Z.(2014). Türkiye'deki Zorunlu Muhasebe Meslek Kurallarının Ahlak Yaklaşımları Açısından İncelenmesi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 16(2),29-45.

Bezirci, M.,Bayraktar,M.K.(2015). Dört Kutsal Kitap ve Ahilik Çerçevesinde Karşılaştırmalı Olarak Etik ve Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik Eğitimi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17 (2), 385-412.

Subaşı, Ş.,Fidan,M.E.(2015). Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Eğitimi Görüşleri,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,17 (3), 667-700.

Bitlisli, F.,Dinç,M.(2015). Makyavelist Kişilik Eğilimleri ve Etiksel Karar VermeDavranışı İlişkisi Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17 (4), 921-943.

- Demir,Ç., Sarısoy,Ö.(2017). Accounting Ethics Research InTurkey: A Literature Review ,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19 (2), 415-438.
- Saygılı,E. E., Öztürkoğlu,Y.(2017). Corporate Governance And Social Responsibility Issues in Code Of Ethics, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19 (2), 378-388.
- Tugay,O.,Kılıç,B.M.(2017). Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19 (3), 760-780.
- Özbirecikli,M.,Şen,K.İ.(2018). Türkiye’de Muhasebe Ve Denetim Mesleklerinde Etik Eğitim Ve Mesleki Eğitim Süreci: Tarihsel Bir Bakış Açısı, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,20(1), 116-143.
- Uzun, Y.(2018).Kamu Sektörü Denetiminde Yeni Bir Bakış: Etik Denetimi,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(1), 144-161.
- Boztosun, D. vd. (2018). Muhasebe Ve Finans Eğitimi Alan Öğrencilerin Meslek Mensuplarının Mesleki Etik İlkelerine Uyuma Düzeyine Yönelik Algular, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 1-14.
- Alkan, G.İ.(2018). Etik Teoriler Işığında Bağımsız Denetim VeBist’de Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 129-149.
- Somuncu,A.,Esmeray,A.(2018). Etik Çerçeveve Muhasebe Hukuku Ve Vergi Hukukunun Hile Kavramına Bakışı Ve Meslek Mensuplarının Sorumluluğu, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 310-333.
- Gökçe,N.,Tellioglu,N.T.(2018). Muhasebe Meslek Etiği Eğitimi İle Mesleki Değerler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı),391-410.
- Türkcan,M.,Akdoğan,N.(2018). Uluslararası Değerleme Standartlarında Etik İlkeler Ve Uluslararası Denetim Standartları İle Karşılaştırmalı İncelenmesi,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 426-439.
- Akbaba, B. N.A.(2018). Muhasebede Etik, Mesleki Değerler, Etik Ve Tutum, IES 4 Kapsamında İnceleme, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı),762-778.
- Marşap, B. vd. (2018). Denetime Ahlak Felsefesi Penceresinden Bir Bakış, Etik Değerler Ve Faydacılık Çatışması Üzerine Bir İnceleme, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 897-910.
- Saygılı, E. vd. (2019). Halka Açık Şirketlerde İş Etiği Kodları Analizi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(3), 656-679.
- Büyükyılmaz,B.,Vargün, H. (2019).Muhasebe Meslek Mensuplarının Kişi-İş Uyumu Ve Etik Tutum Alguları Arasındaki İlişki: Zonguldak, Bartın Ve Karabük İllerinde Bir Araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21(4), 1091-1108.
- Çıtak,F., Başkan, T.D.(2020).Muhasebedeki Elektronik Gelişmelerin Muhasebe Meslek Etiğine Etkisi: Kırıkkale İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma Halka Açık Şirketlerde İş Etiği Kodları Analizi,*Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22 (Özel Sayı), 249-270.
- B) Muhasebe ve Finans Dergisi Etik Yazını (2000-2020)**
- Pekdemir, R.(2000).Ülkemizin Muhasebe Mesleğinde Etik Kuralların Geliştirilmesi Gereği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(5),21-25.
- Hund, M.D.(2000).Ahlak Kuralları Ve Muhasebe Eğitimine Etkileri, *Muhasebe Finansman Dergisi*, (8), 60-71.
- Toraman, C.(2001). Finansman Etiğinin Finansman Yönetimindeki Yeri, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(9),50-55.
- Otlu, F.(2001). Muhasebe Mesleğinde Tarafsızlık Kavramı ve Tarafsız Bilgi Üretiminin Yeri ve Önemi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(11),87-94.
- Sözbilir,N.,Yenigün,T.(2002).Muhasebe Meslek Mensuplarının Bağımsızlık ve Tarafsızlıklarının Korunmasında Risk Alanları ve Bir Anket Çalışması,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(12),98-102.
- Toraman, C.(2002).Enron Olayı ve Bu Olaydan Çıkarılması Gereken Dersler, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(14),84-94.

- Kırlioğlu,H., Akyel,N. (2003).Mesleki Etik ve Ülkemizde Muhasebe Denetimi,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(16), 59-68.
- Kırlioğlu,H., Akyel,N.(2004). Enron Sonrası Bağımsız Denetimde Yaşananlar, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(23),28-34.
- Ergün,H.,Gül.K. (2005). Muhasebe Mesleği Etik Kuralları ve Bu Kuralların Meslek Mensuplarınca Algılanışı,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (25),144-154.
- Özbirecikli, M.(2006). Çevresel Etik ve Sosyal Denetim: Küresel Girişimler ve Türkiye'deki Uygulamalar Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(31),62-77.
- Kurnaz,N.,Gümüş,Y.(2010).Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Mesleği İle İlgili Etik Dışı Davranışlara İlişkin Algı Analizi: Dumlupınar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Örneği,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(46),157-174.
- Kısakürek,M.M.,Alpan,N.(2010).Muhasebe Meslek Etiği ve Sivas İlinde Bir Uygulama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(47), 213-228.
- Özer,G.,Uyar,M.(2010).Muhasebecilerin Etik Oryantasyonlarının Mesleki Bağlılığa Etkisi Üzerine Bir İnceleme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(48),89-100.
- Yalçın, S.(2011). Muhasebe Meslek Mensupları ve İşletmelerin Etik Konusunda Tutumları: Türkiye Araştırması, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (52), 47-66.
- Akın,O.,Özdaşlı,K.(2014).Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkelere Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları İle Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (63),47-66.
- Fidan,E.M.,Subaşı,Ş.(2014).Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Algıları: İstanbul İli Örneği,*Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(64),111-130.
- Yılmaz, E. vd. (2015).Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Mesleki Etik Algısı: Samsun Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(65),27-42.
- Yücel, E.(2017).Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Dışı Davranışlarının Vergi Ahlakına Etkisi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(73),229-248.
- Yalçın, S.(2019).Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Etik Konusunda Tutumları: Kütahya Araştırması, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,(84),147-172.
- C) Muhasebe Ve Denetime Bakış Dergisi Etik Yazını (2000-2020)**
- Uysal,Ö.Ö.(2002).Muhasebe Eğitiminde Etik: Araçsal Etik Mi?, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (7),31-43.
- Toraman,C.,Akman,A. (2003). Muhasebe Denetiminde Etik Teori, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (8),59-69.
- Çiftçi,Y.,Çiftçi,B.(2003).Muhasebe Mesleğinde Meslek Etiği (Türkiye'deki Düzenlemeler Ve Uluslar Arası Düzenlemelerin Karşılaştırılması) Karşılaştırma Etik İlkeler,*Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (10),79-97.
- Gül,K., Ergün,H.(2004).Muhasebe Mesleğinde Etik, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (11), 53-79.
- Akdoğan, H. (2005). Muhasebe Mesleğinde Toplam Kalite Yönetimi İçerisinde Yer Alan Müşteri Memnuniyeti ve Etik İlişkisi, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(14), 75-89.
- Özkol,E. vd. (2005).Meslek Etiği Ve Muhasebe Meslek Elemanlarının Etik İlkelere Duyarlılık Düzeyinin Araştırılması,*Muhasebe ve Denetime Bakış*,(15),107-124.
- Saban,M.,Atalay,B.(2005).Yönetim Muhasebecileri Açısından Etik ve Etik Davranışın Önemi,*Muhasebe ve Denetime Bakış*,(16),49-60.
- Diñç,E.,Kaya,U.(2006). Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Ahlakı Kuralları Açısından Hizmet Satın Alanlar Tarafından Algılanma Biçimi Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(17), 139-151.

- Ertas,F.A., Arslan,M.C. (2009). Bağımlı ve Bağımsız Muhasebecilerin Meslek Etiği Algılama Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(27),23-43.
- Çankaya,F., Gerekan,B. (2009).Hile Denetçiliği Mesleği ve Sertifikalı Hile Denetçiliği Mesleki Standartları ve Ahlak Kuralları,*Muhasebe ve Denetime Bakış*,(28),93-109.
- Solmaz,E.,Uçma,T.(2010). Bankacılık Sektöründe Çalışanların Makyavelist Eğilimlerinden Yola Çıkararak Etik Algılarını Belirleme: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (31),93-108.
- Kandemir,Ş.,Kandemir,C.(2012).Enron Olayını Doğru Okumak-I: Bir Çözümleme Denemesi,*Muhasebe ve Denetime Bakış*, (37), 103-125.
- Kandemir,Ş.,Kandemir,C. (2012).Enron Olayını Doğru Okumak-II: Kısdan Hisseler,*Muhasebe ve Denetime Bakış*,(38).85-107.
- Balsarı, Ç.K. vd.(2014). Muhasebede Etik Eğitiminde Çağdaş Bir Model: Bütünleşik Öğretim Uygulaması, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(41),69-80.
- Kaya, C.T.,Ergüden,A.E. (2014). Muhasebe, Kurumsal Yönetim Ve Etik Üçgeninde, Etik Kod Uygulamalarının Önemi: Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketlerde Etik Kod Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (42), 69-78.
- Özçelik, H., Angı,G.G. (2017). Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiği ve Etik İnkilem Algıları: Antalya İli Örneği, *Muhasebe ve Denetime Bakış*,(50),141-158.

KAYNAKÇA

- Alatas, S. F. (1993). On The İndigenization of Academic Discourse, Alternatives: *Global, Local, Political*, 18(3), 307- 338.
- Alatas, S. F. (2003). Academic Dependency and The Global Division of Labourın The Social Sciences, *Current Sociology*, 51(6), 599-613.
- Bampton, R., C. J. Cowton. (2013). TakingStock of Accounting Ethics Scholarship: A Review of theJournal Literature, *Journal of Business Ethics*, 114 (3).
- Bernardi, R. A.(2005). Accounting Scholars Publishing in EthicsJournals: A 30-Year Longitudinal Study. *Research Professional Responsibility and Ethics in Accounting*, Vol10., 63-93.
- Bernardi, R. A., D. F. Bean. (2007). The Growth of Accounting Research in Ethics Journals: A 45-year Study, *Research On Professional Responsibility andEthics in Accounting*, Vol11.
- Burrell, G., Morgan, G. (1979). *SociologicalParadigms and Organizational Analysis*, New Hampshire: Heinemann.
- Chua, W.F. (1986). Radical Decelopment in Accounting Thought, *The Accounting Rewiew*,61(4),601-632.
- Demir,Ç., Sarısoy,Ö. (2017). Accounting Ethics Research İnTurkey: A Literature Review , *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 19 (2), 415-438.
- Dilekçigil, B. (2010). Bilimsel Paradigmaların Oluşumunda ve Dönüşümünde Sosyal Bağlam, *Toplum Bilimleri*,4(7), 53-61.
- Erserim, A. (2016). Denetim Araştırmalarında Bağlam: Türkiye Denetim Yazını Üzerine Bir İnceleme, *Finans Politik &Ekonomik Yorumlar*, Cilt:53, Sayı: 611.
- Feyerabend, P. (1987). *Özgür Bir Toplumda Bilim*, Çeviren: Ahmet Kardam, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kuhn, T.S.(1970). *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*, Çeviren: Nilüfer Kuyuş, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Li, P. P. (2012). Toward an Integrative Framework of Indigenous Research: The Geocentric Implications of Ying-Yang Balance, *Asia Pasific Journal of Menagement*, 29(4),849-872.
- Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, *Hakkında Kısmı*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mbdd/about-journal>, (Erişim tarihi: 08 Eylül 2021).

- Muhasebe ve Finansman Dergisi, *Hakkımızda Kısmı*, http://journal.mufad.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1075&Itemid=166&lang=tr (Erişim tarihi:08 Eylül 2021).
- Muhasebe ve Denetime Bakış, *Amaç ve Kapsam Kısmı*, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdbakis/aim-and-scope> (Erişim tarihi: 08 Eylül 2021).
- Neuman, W.L. (2017). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri I Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*, Çeviren: Sedef Özge, Ankara: Yayın Odası.
- Özen, Ş.(2000).Türk Yönetim/Organizasyon Yazınında Yöntem Sorunu: Kongre Bildirileri Üzerine Bir İnceleme, *DAÜ Turizm Araştırmaları Dergisi*,1(1),89-118.
- Özen, Ş.(2002). Türkiye'deki Örgütler/Yönetim Araştırmalarında Törenselleşme Sorunu. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 187-213.
- Riahi-Belkaoui, A. (1981). *Accounting Theory*, Newyork, Harcourt Brace Jovanovich.
- Uysal, Ö. Ö. (2010). Business Ethics Research with an Accounting Focus: A Bibliometric Analysis from 1988 to 2007, *Journal of Business Ethics*, 93 (1).
- Üsdiken, B., Wasti, S.A. (2002). Türkiye'de Akademik Bir İnceleme Alanı Olarak Personel veya İnsan Kaynakları Yönetimi 1972-1999, *Amme İdaresi Dergisi*, 35(3), 1-37.
- Yalçınkaya,A.,Türker,Y. (2015). Bağlamı Dikkate Almak: Türkiye Kaynaklı Örgüt Kuramı Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme, *IV. Örgüt Kuramı Çalıştayı Bildiriler Kitabı*,36-61.